

Sygn. akt VII U 1088/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 marca 2019 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Renata Gąsior

po rozpoznaniu posiedzeniu niejawnym w dniu 5 marca 2019 r. w Warszawie

sprawy P. R.

przeciwko Prezesowi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – Likwidatorowi Funduszu Alimentacyjnego

o umorzenie należności wobec likwidowanego funduszu alimentacyjnego

na skutek odwołania P. R.

od decyzji Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – Likwidatora Funduszu Alimentacyjnego z dnia 12 lipca 2018 r. nr (...)

oddala odwołanie.

SSO Renata Gąsior

UZASADNIENIE

P. R. w dniu 9 sierpnia 2018 r. złożył odwołanie za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie od decyzji Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. – Likwidatora Funduszu Alimentacyjnego z dnia 12 lipca 2018 r., nr 429/18.

Odwołujący wskazał,

że nie posiada żadnego dochodu, który mógłby podlegać egzekucji, zaś zasiłek, z którego utrzymuje się nie wystarcza na pokrycie nawet bieżących kosztów utrzymania. Ubezpieczony uznał, że nie posiada jakichkolwiek środków, które mógłby przeznaczyć na spłatę należności alimentacyjnej. W ocenie odwołującego twierdzenia, jakoby za jakiś czas jego stan zdrowia mógłby się poprawić, mimo że od 10 lat jest niepełnosprawny w stopniu umiarkowanym, są absurdalne (k. 3 a. s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. w odpowiedzi na odwołanie z dnia 24 sierpnia 2018 r. wniósł o jego oddalenie.

Organ rentowy wskazał, że wypłacał świadczenia w zastępstwie osoby zobowiązanej do alimentów, co oznacza, że są one zwrotne a na odwołującym ciąży obowiązek zwrotu wypłaconych świadczeń wraz z 5% opłatą. W jego ocenie konieczność spłaty zadłużenia jest konsekwencją niewywiązania się przez ubezpieczonego z obowiązku alimentacyjnego wobec dzieci, natomiast jego trudna sytuacja materialna i zdrowotna nie znajduje uzasadnienia w niniejszej sprawie. Organ rentowy na podstawie zgromadzonej dokumentacji ustalił, że odwołujący ma 42 lata, prowadzi samodzielnie gospodarstwo domowe, mieszka z rodzicami pobierającymi emeryturę, jest rozwiedziony i

bezrobotny bez prawa do zasiłku, nie posiada ruchomości ani nie jest właścicielem nieruchomości oraz legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Wskazano również, że ubezpieczony pobiera zasiłek stały wypłacany przez Ośrodek Pomocy (...) D. B. (...) W. w kwocie 604,00 złotych a w okresie od stycznia 2018 r. do czerwca 2018 r. pobierał zasiłki celowe w kwocie 1.690,00 złotych. Organ rentowy ponadto ustalił, że ubezpieczony posiada też zadłużenie na rzecz innych wierzycieli alimentacyjnych a od sierpnia 2004 r. dokonuje systematycznych wpłat na konto likwidowanego funduszu alimentacyjnego – ostatnio w kwocie 50,00 złotych w dniu 8 czerwca 2018 r. i w kwocie 20,00 złotych w dniu 9 lipca 2018 r. Podkreślono, że nie ubiegał się on o spłatę zadłużenia w układzie ratalnym. Oddział uznał, że odwołujący nie jest w stanie jednorazowo spłacić swoich zobowiązań, jednak jego sytuacja życiowa nie przesądza o trwałym braku możliwości spłaty zadłużenia (k. 5-6 a. s.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

B. R. w dniu 30 września 2002 r. złożył wniosek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego z powodu niemożności ich wyegzekwowania od P. R. dla ich dzieci R. R. i W. R. w kwotach po 300,00 złotych (k. 1-3 akt ZUS).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wydał decyzję z dnia 11 grudnia 2002 r., zgodnie z którą przyznał dzieciom wnioskodawczyni R. R. i W. R. świadczenia z funduszu alimentacyjnego w kwotach po 300,00 złotych (k. 16 akt ZUS).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. pismem z dnia 9 listopada 2004 r. poinformował, że ostatnie świadczenia z funduszu alimentacyjnego na rzecz W. R. i R. R. w kwotach po 300,00 złotych zostały przekazane w kwietniu 2004 r. zgodnie z ustawą z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (k. 26 akt ZUS).

Ubezpieczony pierwszy raz zarejestrował się w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej W.-B. z siedzibą w W. w dniu 30 maja 2008 r. W karcie informacyjnym leczenia szpitalnego z okresu od dnia 25 września 2017 r. do dnia 18 grudnia 2017 r. rozpoznano u niego osobowość dyssocjalną. W chwili wypisu ustalono, że odwołujący nie miał zaburzeń świadomości, był w wyrównanym nastroju i napędzie. Zalecono dalsze leczenie i diagnostykę oraz kontynuację psychoterapii indywidualnej. W zaświadczeniu lekarskim z dnia 3 stycznia 2018 r. rozpoznano u odwołującego zaburzenia osobowości i zaburzenia depresyjno-lękowe. (k. 193 a. s.).

Prezydent (...) W. w dniu 7 września 2016 r. wydał decyzję, zgodnie z którą odwołujący z dniem 7 września 2016 r. został uznany za osobę bezrobotną, której nie należy się prawo do zasiłku (k. 7 akt (...)).

Ubezpieczony począwszy od grudnia 2016 r. składał wnioski o udzielenie pomocy finansowej z przeznaczeniem jej na artykuły spożywcze i przemysłowe oraz opłaty związane z miejscem zameldowania. Prezydent (...) W. udziela odwołującemu pomocy w formie zasiłków celowych przeznaczonych na zakup żywności, dofinansowanie do czynszu za mieszkanie, zaspokojenie innych potrzeb w postaci środków czystości czy zakupu leków w kwotach od kilkudziesięciu do kilkuset złotych miesięcznie (akta (...)).

Prezydent (...) W. decyzją z dnia 5 marca 2018 r. przyznał odwołującemu świadczenie z pomocy społecznej w formie zasiłku stałego dla osoby samotnie gospodarującej w kwocie 604,00 złotych miesięcznie od dnia 1 lutego 2018 r. do dnia 15 lutego 2020 r. (k. 125 akt (...)).

Ośrodek Pomocy (...) D. B. (...) W.

w piśmie z dnia 14 czerwca 2018 r. wskazał, że odwołujący jest objęty systematyczną pomocą finansową i psychologiczną od grudnia 2016 r. Otrzymuje on zasiłki celowe oraz zasiłek stały w kwocie 604,00 złotych.

Ubezpieczony w okresie od stycznia 2018 r. do czerwca 2018 r. otrzymał łącznie kwotę 1.690,00 złotych tytułem wypłaconych zasiłków celowych (k. 13 akt ZUS).

Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w W. orzeczeniem z dnia 6 lutego 2018 r. zaliczył odwołującego do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności od dnia 11 stycznia 2018 r. do dnia 15 lutego 2020 r. Wskazano, że niepełnosprawność istnieje od 33-tego roku życia ubezpieczonego. Jednocześnie stwierdzono, że odwołujący może wykonywać pracę na stanowisku przystosowanym do jego niepełnosprawności (k. 182 a. s.).

Odwołujący złożył wniosek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o umorzenie zaległości w całości z tytułu zaliczek z funduszu alimentacyjnego na rzecz córek R. R. i W. R. (k. 1 akt ZUS).

Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. – Likwidator Funduszu Alimentacyjnego po rozpoznaniu wniosku P. R. wydał zaskarżoną decyzją z dnia 12 lipca 2018 r., nr: (...), zgodnie z którą odmówił umorzenia należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego

z tytułu wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz 5% opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu w łącznej kwocie 4.417,15 złotych. Organ rentowy wskazał, że odwołujący posiada zadłużenie również na rzecz innych wierzycieli alimentacyjnych, a od sierpnia 2004 r. dokonywał on systematycznych wpłat na konto likwidowanego funduszu alimentacyjnego. Oddział stwierdził, że ubezpieczony nie ubiegał się o spłatę zadłużenia w układzie ratalnym. W jego ocenie ubezpieczony nie jest w stanie jednorazowo spłacić swoich zobowiązań, jednakże jego sytuacja życiowa nie przesądza o trwałym braku możliwości spłaty zadłużenia. Organ rentowy podniósł, że w analizie dotyczącej podjęcia rozstrzygnięcia w zakresie umorzenia należności brana jest również pod uwagę możliwość uregulowania należności na drodze egzekucyjnej z wynagrodzenia, z wierzytelności, ze świadczenia rentowego bądź emerytalnego czy też z innych składników majątkowych (k. 27-28 akt ZUS).

Sąd Okręgowy ustalił stan faktyczny w niniejszej sprawie na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego zawartego w aktach sprawy, w tym

w aktach rentowych, kserokopii przedstawionych przez Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w W. oraz aktach Ośrodka Pomocy (...) D. B. (...) W. z siedzibą w W.. Zdaniem Sądu powołane wyżej dowody, w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia są wiarygodne, wzajemnie się uzupełniają i tworzą spójny stan faktyczny. Nie były one przez strony kwestionowane w zakresie ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem okoliczności wynikające z treści tych dokumentów należało uznać za bezsporne i mające wysoki walor dowodowy. W związku z tym Sąd uznał materiał dowodowy znajdujący się w aktach sprawy za wystarczający do wydania rozstrzygnięcia.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie P. R. od decyzji Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. – Likwidatora Funduszu Alimentacyjnego

z dnia 12 lipca 2018 r., nr 429/18 jest niezasadne i podlega oddaleniu.

Na wstępie należy zważyć, iż zgodnie z art. 148¹ § 1 kodeksu postępowania cywilnego (Dz.U. z 2018r., poz. 155 t.j., dalej: k.p.c.) sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, sąd uzna - mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych - że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. Analizując w rozpatrywanej sprawie treść zebranego materiału dowodowego Sąd uznał, że nie zachodziła potrzeba prowadzenia postępowania dowodowego w szerszym zakresie, a także z tej przyczyny oraz z uwagi na jasne stanowiska stron, nie było konieczności wyznaczenia rozprawy. Rozpoznanie sprawy nastąpiło więc na posiedzeniu niejawnym.

W rozpoznawanej sprawie dokonywano wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego na rzecz dwójki dzieci odwołującego, do których alimentacji był zobowiązany. Należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz 5% opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością

funduszu na dzień wydania decyzji wyniosły łącznie 4.417,15 złotych. Sąd zważył, że ubezpieczony nie kwestionował w toku procesu wyliczeń dokonanych przez organ rentowy. Spór koncentrował się wokół ustalenia, czy sytuacja życiowa ubezpieczonego umożliwia pokrycie przez niego kosztów związanych z likwidowanym funduszem alimentacyjnym czy też uzasadnia umorzenie należności.

Zgodnie z art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r.

o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2017 r., poz. 1952 z późn. zm.) zwanej dalej „ustawą”, w szczególnie uzasadnionych przypadkach związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną osoby, przeciwko której jest prowadzona egzekucja alimentów, lub osoby zobowiązanej do zwrotu bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu, likwidator może umorzyć, rozłożyć na raty lub odroczyć termin płatności należności likwidowanego funduszu z tytułu wypłaconych lub bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu.

Sąd Najwyższy wielokrotnie wypowiadał się w jaki sposób należy interpretować zapisy ustanowione przez ustawodawcę. W rozumieniu art. 68 ust. 1 ustawy szczególnie uzasadnione przypadki związane z sytuacją zdrowotną lub rodzinną zobowiązanego, które umożliwiają umorzenie należności zlikwidowanego funduszu alimentacyjnego, to sytuacje nadzwyczajne powstałe w wyniku wypadku losowego, niezależne od zobowiązanego, w następstwie których jego sytuacja ulega takiemu pogorszeniu, że nie jest w stanie na bieżąco spłacać swoich należności, a nadto nie ma perspektywy poprawy i zmiany tej sytuacji (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2012 r., sygn. akt I UK 234/12 i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 sierpnia 2008 r., sygn. akt II UK 359/07). Cytowany przepis nie wskazuje na „uzasadnione przypadki”, lecz „szczególnie uzasadnione przypadki”. Oznacza to, że nawet trudna sytuacja materialno-bytowa, czy pogarszający się stan zdrowia nie mogą stanowić podstawy umorzenia, gdyż nie stanowią one „szczególnie uzasadnionych przypadków”. Brak stałych dochodów i związana z tym trudna sytuacja materialna jest wspólną okolicznością dotyczącą wszystkich dłużników alimentacyjnych, gdyż uruchomienie funduszu alimentacyjnego następuje tylko wówczas, gdy dłużnik nie ma majątku ani dochodów podlegających egzekucji. Nie jest to więc szczególna okoliczność w rozumieniu omawianego przepisu (wyrok Sadu Najwyższego z dnia 17 października 2006 r., sygn. akt II UK 77/06).

W ocenie Sądu sytuacja rodzinna, finansowa oraz zdrowotna odwołującego od kilku lat jest niezmienna. Ubezpieczony jest osobą bezrobotną, która od grudnia 2016 r. otrzymuje po kilkaset złotych miesięcznie zasiłków celowych wypłacanych przez Ośrodek Pomocy (...). Dodatkowo pobiera zasiłek stały w kwocie 604,00 złotych miesięcznie przyznany na okres od dnia

1 lutego 2018 r. do dnia 15 lutego 2020 r. Sąd zważył, że środki finansowe, które otrzymuje odwołujący czynią go osobą ubogą. Jednocześnie należy stwierdzić, że taka sytuacja nie powoduje „szczególnie uzasadnionego przypadku”, który pozwalałby na umorzenie należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego. Zdaniem Sądu w ostatnim czasie nie zaszła żadna nadzwyczajna sytuacja spowodowana zdarzeniem losowym, która miałaby skutkować zmianą zaskarżonej decyzji. Zgromadzony materiał dowodowy pozwolił ustalić, że ubezpieczony nie wnosił o zapłatę należności wobec likwidowanego funduszu alimentacyjnego w systemie ratałnym. Jest to rozwiązanie korzystne dla grona osób, które nie posiada wystarczających środków na pokrycie wszystkich zobowiązań w jednym terminie. Taką też konkluzję zastosował organ rentowy, który wskazał, że odwołujący nie jest w stanie jednorazowo uiścić całej należności. Jednak Sąd zważył, że obecna sytuacja bytowa ubezpieczonego nie daje podstaw do uznania, iż w przyszłości nie będzie w stanie opłacić długu na rzecz organu rentowego.

Odwołujący w toku postępowania wskazywał również, że jego schorzenia nie pozwalają mu podjąć pracy. W uzasadnieniu twierdził, że ma ograniczone możliwości, ponieważ został zaliczony do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności. Sąd Najwyższy stwierdził jednak, że legitymowanie się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności nie odpowiada ani nie zawsze wyczerpuje pojęcie szczególnie uzasadnionego przypadku w rozumieniu art. 68 ust. 1 ustawy, jeśli taki stopień nie prowadzi do obiektywnej i definitywnej utraty perspektyw możliwości zarobkowania i spłaty zadłużenia alimentacyjnego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2015 r., I UK 341/14). Wspomniane orzeczenie wskazywało,

że niepełnosprawność odwołującego trwa odkąd ukończył 33 rok życia. Ubezpieczony logicznie przyjmuje, że nielogicznym jest domniemywanie,

iż jego stan zdrowia poprawi się. Orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności zostało przyznane jedynie na okres od dnia 11 stycznia 2018 r. do dnia 15 lutego 2020 r. W ocenie Sądu odwołujący pozostaje

w błędzie, gdyż nie został uznany za niepełnosprawnego na stałe. Ubezpieczony również nie pobiera renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. W związku z tym istnieje szansa na poprawę jego stanu zdrowia. Ponadto umiarkowany stopień niepełnosprawności nie wpływa na brak możliwości podjęcia jakiejkolwiek pracy zarobkowej. W orzeczeniu tym wskazano bowiem,

że ubezpieczony może wykonywać pracę na stanowisku przystosowanym do jego niepełnosprawności. Zatem Sąd Okręgowy zważył, że sytuacja zdrowotna wnioskodawcy nie stanowi przeszkody do podjęcia pracy, a tym samym umożliwia polepszenie sytuacji finansowej, która wpłynęłaby na zapłatę należności wobec likwidowanego funduszu alimentacyjnego. Wyraźnego zaakcentowania wymaga, że przesłanki do umorzenia należności na rzecz funduszu alimentacyjnego nie wyczerpuje sam fakt, iż zadłużenie jest większe niż możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego do alimentacji. Umorzenie obciążających ubezpieczonego należności alimentacyjnych oznaczałoby w istocie premiowanie jego biernej postawy życiowej, ponieważ ubezpieczony nie wykorzystuje swoich możliwości zarobkowych, lecz bezzasadnie oczekuje, że jego zobowiązania zostaną umorzone kosztem innych uczestników systemu ubezpieczeń społecznych z uszczupleniem funduszy tego systemu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2017 r., sygn. akt III AUa 1400/16).

Należy się zgodzić ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, zgodnie z którym alimentacyjnie zobowiązany, który posiada realne możliwości choćby częściowej lub rozłożonej w czasie spłaty długów alimentacyjnych nie powinien być premiowany umorzeniem należności zlikwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu biernej postawy lub bezzasadnego oczekiwania,

że jego długi alimentacyjne zostaną umorzone kosztem stron lub innych uczestników systemu ubezpieczeń społecznych z uszczupleniem funduszy tego systemu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2010 r., sygn. akt I UK 119/10). Ponadto Sąd zwraca uwagę, że koszty życia odwołującego rozkładają się również pomiędzy jego rodziców, z którymi obecnie mieszka.

W związku z tym odwołujący nie jest obarczony ponoszeniem wszystkich kosztów życia codziennego. Rodzice ubezpieczonego pobierają emeryturę,

co oznacza, że mają stałe źródło dochodu i mogą pomóc w spłacie należności

na rzecz organu rentowego. Należy mieć na uwadze, że obowiązek alimentacyjny również może przejść z dzieci na jego rodziców zgodnie

z przepisami obowiązującymi w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym.

Mając powyższe okoliczności na uwadze, Sąd uznał, że sytuacja życiowa odwołującego nie uzasadnia umorzenia należności wobec likwidowanego funduszu alimentacyjnego. Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

SSO Renata Gąsior

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć (...)